

Idrottsminnen och idrottsprofiler

Idrottsintresse! Vad är det som fångar den unge pojken eller flickan?

I dag är det väl i de flesta fall miljön, kamraterna, familjen och skolan, som står för uppföljningen sedan den unge fått den första inspirationen eller påverkan genom TV eller massmedia av annat slag. Ett lysande ex är i detta fall Ingemar Stenmarks medverkan via etermedia till utförsåkningens explosiva utbredning.

Vad var det då, som ledde hågen och intresset på alla unga när Sollerö IF var i tonåren? För min egen del är det ett par händelser, som jag så här i efterhand kan tänka mig har styrt ungdomsårens lekar till ett livsbestående intresse för idrotten. En av dem inträffade vid sjätteklassens obligatoriska skolresa, som år 1932 för ovanlighetens skull gick per tåg till Göteborg. Några av pojkarna, bl a jag, fick tillfälle att gå på fotbollslandskamp mellan Sverige och Norge på gamla Ullevi. Trots att resultatet för Sveriges del inte var så hedrande (förlust med 1—4) så var det första gången man fick uppleva den förtätade spänningen i samband med större idrottsevenemang. Den andra upplevelsen kom ett par år senare. Sverige—Tyskland i friidrottskamp på Stockholms stadion 1934. Direktsändning i radio med Sven Jerrings referat som gjorde att man vid apparaten upplevde en spänning, som var nästan olidlig innan Bertil von Wackenfeldt klarat den tyske europaetten Metzner på den avslutande stafettens sista sträcka och Sverige kunde vinna med den knappa marginalen 101 1/3—100 2/3 poäng.

Det är från denna tid som också de första minnena dyker upp på det lokala planet. Sollerö IF, som var en av de yngre klubbarna i siljanstrakten, hade genom intresserade ledare med D K Ohlsson i spetsen börjat inta en dominerande roll inom området spec inom den fria idrotten, eller allmänna idrotten som benämningen var på den tiden. Det skulle naturligtvis vara mycket att skriva här om de verkliga pionjärerna från föreningens barndom, men eftersom jag av naturliga skäl inte har några minnen från mina tidigare år begränsar jag mig till de episoder och personer, som etsat sig klarast fast i mitt minne.

Den första profilen jag i detta fall har fastnat för är Bond Nils, som svarade för en anmärkningsvärd prestation i Vasaloppet 1936 genom sin 9:e-plats. Limas Sven Hansson segrade före Artur Häggblad. Även om deltagarantalet under dessa år inte kan jämföras med de senaste decenniernas tusenmannafält var publikintresset för loppet stort och prestationen som sådan väckte berättigad uppmärksamhet och blev inte mindre

av att Bond Nils slog alla moralöparna. Sollerö IF kunde också genom fina insatser av Jannes Brandt (17) och John Persson (28) ta en fin tredjeplats i lagtävlingen före Mora även här. På frågan hur mycket Bond Nils tränade inför loppet blev svaret det vanliga från denna tids idrottsutövare: "Jag tränade inget särskilt". Jobbet denna vinter för Nils var att som avmätare i Särens fab. åka runt mellan de olika avverkningsplatserna i närheten vilket gav en träningstur på c:a 2 mil per dag. Till sammans med hemresorna varje veckoslut, som givetvis också företogs på skidor, gav det sammanlagt omkring 150 mil under jan—febr före vasaloppsstarten i början på mars. En i och för sig respektabel förberedelse, men på intet sätt jämförbar med dagens systematiska träning där många "motionsåkare" har betydligt fler mil i kroppen vid sin vasaloppsstart. Bond Nils berättar också, inte utan stolthet, att han samma år blev klubbmästare på 30 km. En merit som vägde tungt eftersom han av olika skäl aldrig lyckades vinna det traditionella Solleröloppet på skidor, som avgjordes varje trettondag jul. Bond Nils berättar också om ett annat av DK:s många uppslag, en byalagsserie i vattenpolo, med lag från Gruddbo, Häradsarvet, Bengtsarvet och Ryssa! Häradsarvet vann serien och ett kombi lag med de bästa från de olika byarna mötte Mora (då en av Dalarnas starkaste simklubbar) och förlorade knappt i en match i "simstadion" vid Ångbåtsbryggan. "Man skulle vara med på allt" sa Nisse. Vad sägs om simtävling mitt på söndagen där bröderna Erik, Lars och Nils Bond belade de tre första platserna följt av KM i löpning på 3 000 m på eftermiddagen då Nils blev segrare. Bond Nils var under sin aktiva tid klubbens bästa 1 500 m-löpare även om träning och yttre förhållanden inte gav några toptider att minnas.

Men träning och framför allt banor skulle bli bättre. Med bidrag från staten och jordägarna m fl och egna insatser byggdes idrottsplatsen om (eller färdig) från grusplan till en modern anläggning med gräsplan och kolstybbsbanor. Åskådarna fick sittplatser i läktare under tak. Den nya anläggningen invigdes 1937. Tänk vilken underbar känsla för fotbollsspelare och allmänidrottare att tävla och spela på det nya underlaget och i de flesta fall inför en fulltalig publik.

Samma år återkom också en annan profil Arvid Bälter (senare ordf i föreningen under många år) från Malma Hed i Sörmland där han tillsammans med fyra andra masar deltagit i en idrottsledarkurs med internationellt deltagande. Kursen var inriktad på instruktion i friidrottens teknikgrenar, hopp och kast. Arvid själv hade framför allt anammat höjdhoppet och visade en välutvecklad teknik i den då dominerande saxstilen. Utan tvekan bidrog Arvids lärdomar till SIF:s dominans under dessa år. Själv var han en av de säkraste korten just i klubbmatchernas höjdhoppstävlingar och höll under många år klubbrekordet på 1.71. Ett för den tiden framstående resultat.

Inom fria idrotten var det många under dessa glansår för föreningen,

Invigningen av idrottsplatsen 1937 en värdig och stämningsfull invigning av en förnämlig idrottsanläggning.

som skulle förtjäna att nämnas. Den allroundkunnige teknikern Henry Persson är en av dem med DM i både längd och tresteg. En på sitt sätt mera uppmärksamrad profil blev dock Ivar Karlsson (numera Sörbu) med sin otroliga medfödda spänst, som med Henrys teknik och mera specialisering säkert skulle ha nått över sju meter i längd och fjorton i tresteg. Utdelningen för hans del blev dock "bara" ett jun-DM. Även som sprinter var Ivar en naturbegåvning med 11,4 sek på 100 m och nedåt 52 sek på 400 m med en 2:a plats på DM för sen. som bästa merit. Men som för många andra på en liten ort är det många intressen som lockar. Ivar var också en av våra bästa fotbollsspelare. Att dela intresset mellan två sommaridrotter ger glädje för utövaren men inte den toppman, som en specialisering och rationell träning inom den ena sporten, skulle ha kunnat skapa i detta fall.

Från dessa år, hemkommen från rekryten 1934 där han fick den första kontakten med löpningen, minns vi också Einar Stunis, även han från byn Bodarna liksom Ivar. En löpare med ett steg så lätt att han bara "flöt" från sina medtävlare. Han repr SIF i klubbmatcher på alla sträckor från 100 m—1 500 m men sina största framgångar nådde han i terränglöpning och på längre distanser. Segrade 1939 i klass III i Sleipners terräng slående bl a Göte Hagström, bronsmedaljör vid OS i London 1948. Själv berättar Einar från denna tävling hur han blev instängd strax efter starten och hindrad i en trång passage där han fick släppa en stor del av startfältet före sig, men hur han i den första, långa branta uppførsbacken passerade alla och tog ledningen som han behöll in i mål. Einar S repr också Dalarna i en landskapsmatch mot Västmanland och segrade på 5 000 m. Västerås IK "upptäckte" den eminente löparbegåvningen och skaffade honom jobb på ASEA. Med sina nya klubbkamrater hann han vara med och vinna stadslöpningen i Stockholm, men sedan kom beredskapen och andra världskriget och satte stopp för karriären. Även i Einars fall var träningen mest bara tillfällig. Det dagliga "slit", som utmärker även dagens motionär fanns inte på den tiden inom Sollerö IF. Personligen är jag av den åsikten att om kriget inte kommit skulle Einar med sina förutsättningar i kombination med rationellare träning i Västerås kanske ha varit en man för OS 1944 (som inte blev av) lika väl, som Göte Hagström blev det för London 1948.

Att tala om profiler inom SIF behöver inte betyda bara de aktiva på banan. Ledarna är ju många gånger de som får bära det tunga jobbet utan någon officiell erkänsla. Inom idrotten skulle jag vilja föra fram i ljuset en ledare som gjort mer än de flesta under dessa gångna år. Karl Lafvas var en arbetande ledamot av friidrottssektion under dessa år som förtjänar ett särskilt omnämnande för sitt sätt att i det tysta ge de aktiva sitt stöd och att uppmuntra vid rätt tillfälle.

Andra världskriget satte på flera sätt hämsko på idrotten och den bredd som genom ledarnas idoga strävande arbetats upp splittrades av

olika anledningar. Skogen och jorden som var den huvudsakliga sysselsättningen för Solleröns ungdom minskade i betydelse med påföljd att många flyttade och fick arbete på annan ort. Bland dem var t ex Ivar och Albin Fält, som också började sitt framgångsrika idrottsutövande under slutet av 30-talet och där man kunde börja se resultat av en mera specialiserad träning. Från krigsåren minns man annars en prestation som även om den inte var lika sensationell som Bond Nils framskjutna placering ändå var fullt jämförbar nämligen Harry Brottares 13:e plats i Vasaloppet 1944 på tiden 5.32, 14 min efter segrande Gösta Andersson från Umeå som var ofin nog att snuva hemmafavoriten Mora-Nisse på segern på upploppet.

Många fler vore värda att nämnas, som t ex Einar Jönsson, Einar Stunis skugga och partner i klubbmatcherna. Folke Knutz också god löpare och dominant i Solleröloppet på skidor där han tog hem det uppsatta vandringspriset för alltid. Ingvar Olsson löpare och skidåkare. Herman Öhman med två segrar på Siljan Runt och den ständiga tvåan Lars Suther från Ryssa. Danielssons-bröderna från Utanmyra m fl. Cyklisterna på den tiden var de verkliga amatörerna och fick bekosta sin utrustning helt själva. Arvid Knutz kan berätta hur de aktiva brukade göra sällskap på en tur till Stockholm och av de firmastödda åkarna där nere köpte de ryggsäcken full med racerdäck som dessa åkare kasserat efter en punktering. Solleröcyklisterna åkte sedan hem och reparerade däcken för fortsatt användning.

I denna resumé har jag inte medtagit några av fotbollens många intressanta profiler från denna tid. Den presentationen bör göras av någon som haft en närmare kontakt med sporten än jag.

Under senare år har SIF noterat stora framgångar både nationellt och internationellt men detta har ännu inte blivit historia och får anstå till ett annat tillfälle. Mitt bästa utbyte av idrottandet och umgänget med aktiva är de många kamrater och vänner som man lärt känna för hela livet.

Rune Svensson